

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญ และความเป็นมาของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 4 มาตราที่ 22 กำหนดให้ การจัดการศึกษาต้องถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มีโครงการสร้างความเข้าใจในกระบวนการเรียนการสอนที่ยึดเด็ก เป็นศูนย์กลาง เช่นการพิมพ์และแจกหนังสือ หลายชื่อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ จัดรายการวิทยุ โทรทัศน์ และ คอลัมภ์ในหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ เป็นประจำ เพื่อบอก ความคืบหน้า สร้างความ เข้าใจให้ตัวอย่าง และตอบปัญหา จัดอบรมในหลายระดับ หากครูแกนนำ ครูเครือข่าย เชิดชู ครูต้นแบบ ยกย่องครูแห่งชาติ แม้จะสร้างความเข้าใจแล้ว วิธีปฏิบัติของครู และคำแนะนำของ วิทยากรที่หลากหลายบอกต่อ จนทำให้ความเข้าใจเบี่ยงไปจากที่ควรจะเป็น สุนันทา พรหมบุญ (คส. 2000 – 2001 :33) กล่าวว่าขณะนี้ครูค่อนข้างจะเข้าใจผิดเรื่องการสอนที่ให้นักเรียนเป็น ศูนย์กลาง ผู้ให้การอบรมครูก็อาจเข้าใจผิดด้วย นอกจากนี้ สงบ ลักษณะ (2545) มีความ เห็นในทิศทางเดียวกันว่า จากข้อมูลการปฏิบัติของครูอาจารย์ ลักถัน เป็นปัญหาพอสมควร จากความเข้าใจผิด เข้าใจไม่ครบถ้วน และเข้าใจไม่ตรงกัน ประเภท วะชุม (2544 : 38 – 39) สนับสนุนข้อคิดว่า การสอนแบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นเรื่องที่ครูผู้สอนต่างคน ต่างมอง ต่างคน ต่างคิด ต่างคน ต่างทำ ผลออกมาไม่รู้ว่าจะอะไรคือสิ่งที่ถูก ครูส่วนใหญ่ถึงแล้วแนวทาง ใหม่ดีจริงหรือไม่ หนังสือพิมพ์คมชัดลึก (2544 : 7) ลงข่าวว่า ดร.รุ่ง แก้วแดง แถลง ข่าวว่าครูเข้าใจ และลงมือปฏิบัติตามแนวทางการปฏิบัติตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้เพียง ร้อยละ 30 อีกร้อยละ 70 ยังไม่รู้ว่าการสอนแบบยึดผู้เรียน เป็นศูนย์กลางนั้นเขาสอน กัน อย่างไร

สุภรณ์ สุภาพงศ์ (2545 : 2 – 5) ให้ความเห็นว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน สำคัญที่สุด ไม่ใช่วิธีการเรียนรู้โดยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง แต่เป็นกระบวนการที่จัดการ การเรียนรู้ ซึ่งเอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติของตนเอง โดยใช้ทักษะการจัดการที่ มีประสิทธิภาพ ทั้งของครูและผู้เรียน อีกทั้งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่ใช่เรื่องใหม่

ชเนศ ขำเกิด (2544 : 23 –26) สนับสนุน ว่า child center แต่หมายถึง ความหลากหลาย ในวิธีการที่เป็นไปตามหลักการ การจะทำให้ให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นครูต้องใช้วิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมกับจุดประสงค์ เนื้อหา ธรรมชาติของวิชา และพื้นฐานของนักเรียนแต่ละคน จะยึดรูปแบบหรือวิธีการใดวิธีการหนึ่งไม่ได้

วลัยลักษณ์ พิริยะสุวรรณค์ (2545 : 18 – 23) อธิบายถึงหลักการเรียนรู้แบบ child center ว่ามีหลักการกว้าง ๆ คือ เป็นการเรียนรู้ที่ครูส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจของแต่ละคนกระตุ้นให้เด็กรู้จักคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยครูทำหน้าที่เป็นเพียงที่ปรึกษาและคอยเพิ่มเติมในส่วนที่เด็กยังขาด และต้องการความช่วยเหลือ หากครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามรูปแบบนี้จริง จะทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ และเรียนรู้อย่างมีความสุข กร่าง ไพรวรรณ (2545 : 47 – 49) ให้ความคิดเห็นว่า ธรรมชาติของการเรียนรู้ตามหลักจิตวิทยาที่ว่าด้วยผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น การเรียนรู้ในโรงเรียนพึงเน้นการใช้กระบวนการภายในที่ผู้เรียนสร้างความหมายจากข้อมูล และประสบการณ์ รวมทั้งความคิดและความเชื่อของเขา ผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จย่อมกระตือรือร้น มีเป้าหมาย รู้จักควบคุมตัวเอง และมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตน

มีชัย เอี่ยมจินดา (2544 : 8 –14) อ้างถึง Nunan (1988) ซึ่งกล่าวถึงจุดประสงค์ในการวางแผนหลักสูตร learner centredness ว่า เป็นจุดประสงค์ที่สนองปณิธาน ปรัชญา ในการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาเยาวชนของชาติให้รู้จักคิดเป็นแก้ปัญหาเป็น โดยอาศัยกระบวนการทางการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนา ซึ่งประเทศทั่วโลกสนใจปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการศึกษาไปที่ผู้เรียนในฐานะศูนย์กลางการเรียนรู้ วีระเดช เชื้อนาม (2545 : 2 –10) เสนอแนะว่า หากครูต้องการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูต้องให้โอกาสผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ นั้นมาก ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักกระตือรือร้น ตื่นตัว จดจ่อ ผูกพันกับสิ่งที่ทำ กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (2545) ระบุว่า การจัดการเรียนการสอนที่พึงประสงค์ ไม่ใช่การปล่อยนักเรียนตามใจชอบ หรือการยึดติดกับตำราเรียน แต่เป็นความพยายามเชื่อมโยงสิ่งที่นักเรียนสนใจ คู่กันเคย มีความถนัดไปสู่สาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานหลักสูตร ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

อับดุลลาฮิด เบ็ญฮาวัน (2545 : 2 – 5) สรุปว่า ครูยุคโลกาภิวัตน์ต้องรู้จักใช้หลักสูตรไร้พรมแดนที่อิงธรรมชาติของผู้เรียน มีการฝึกให้ผู้เรียนใช้กระบวนการเรียนรู้สามารถสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง ครูควรจุดประกายให้ผู้เรียนสามารถใช้วิธีนี้อย่างยั่งยืน จะ

เห็นได้ว่าสังคมไทยกำลังอยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญเพื่อจะก้าวไปสู่การปฏิรูปการศึกษา ที่มีเป้าหมายสร้างคนเก่ง คนดี และมีความสุขให้กับสังคมไทย ทุกส่วนของสังคมไทยต้องมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน เกิดการปรับเปลี่ยนที่คุ้มค่าและ เป็นไปเพื่อเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาที่แท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถาบันราชภัฏสงขลา
2. เสนอแนะแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถาบันราชภัฏสงขลา

คำถามในการวิจัย

แผนการศึกษาแห่งชาติที่ผ่านมาไม่เคยมีกรอบปฏิบัติสำหรับการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายที่กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา ซึ่งได้กำหนดให้การจัดการศึกษาทุกระดับปฏิบัติ

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคน มีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

นับตั้งแต่ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นักวิชาการจำนวนมากได้แจกแจงวิธีสอนหลายวิธีที่สามารถใช้สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แม้ว่ามีร่องรอยของความสับสน และความกังวลใจของทั้งผู้เรียนและผู้สอน ปรากฏอยู่ในหน้าหนังสือพิมพ์ และบทความทางวิชาการ ผู้วิจัยมีคำถามในการวิจัยว่า “อาจารย์สถาบันราชภัฏสงขลาที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน มีระดับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกันหรือไม่”

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษานี้ศึกษาเฉพาะใน สถาบันราชภัฏสงขลา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ประสิทธิภาพในการทำงานของอาจารย์ และระดับชั้นปีของนักศึกษา
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา ต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติ และประสบการณ์ที่แตกต่างและการตีค่าพฤติกรรมการเรียนการสอนเป็นข้อความอาจคลาดเคลื่อน
2. ผู้วิจัยเจตนาจัดเก็บข้อมูลจากนักศึกษาในระดับสูงสุดที่มีในแต่ละคณะ แต่นักศึกษาจำนวนหนึ่งฝึกงานและฝึกสอน อีกทั้งบางโปรแกรมไม่เปิดสอนทุกปีจึงมีผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่าง

นิยามศัพท์เฉพาะ

การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การกำหนดจุดหมาย ภาระกิจกรรม แหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียน และการวัดประเมินผล ที่มุ่งพัฒนาคนและชีวิตให้เกิด ประสิทธิภาพการเรียนรู้เต็มความสามารถ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความ ต้องการของผู้เรียน

ผู้สอน หมายถึง อาจารย์ผู้สอนของสถาบันราชภัฏสงขลา ในปีการศึกษา 2545

ผู้เรียน หมายถึง นักศึกษาที่กำลังศึกษาในสถาบันราชภัฏสงขลา ในปีการศึกษา 2545

สถาบัน หมายถึง สถาบันราชภัฏสงขลาตามสภาพการณ์ ในปีการศึกษา 2545

กรอบแนวคิดในการวิจัย

